

Complexnummer: 515542

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Geerlingshof

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

515543, 515544

Woonplaats

Tolkamer

Gemeente

Zevenaar

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdoject

's-Gravenwaard 2, 6916 KB te Tolkamer

Complexomschrijving

Inleiding

Voornaam, voor de streek van de Liemers kenmerkend, op een terp gelegen BOERDERIJCOMPLEX genaamd de GEERLINGSHOF' in de huidige vorm ca.1872-1874 herbouwd met stijkenmerken van het Eclecticisme waarbij sprake is van de toepassing van zowel aan het Romaans, als de Gotiek en het Classicisme ontleende elementen. Het complex omvat de volgende onderdelen: 1. T-BOERDERIJ met aangebouwde VARKENSCHUUR annex BAKHUIS 2. Vm. GRAANSCHUUR Het op het zuiden gelegen voorhuis dateert in de huidige vorm waarschijnlijk evenals het achterhuis en de bijschuur uit de jaren 1872-1874. De bouwplaats zelf is belangrijk ouder. Het zou het derde opéénvolgende complex zijn nadat een eerdere boerderij rond 1770-80 verwoest was door een overstroming. In het voorhuis en de aangebouwde varkensschuur annex bakhuis komt hergebruikt ouder materiaal voor, zoals een 18de eeuwse venster en eiken sporen. Onder het bakhuis bevindt zich nog een kelder met tongewelf die al in 1770 aanwezig zal zijn geweest en mogelijk zelfs nog aanzienlijk ouder is. Onder het voorhuis bevindt zich een door vier troggewelven overkluiste kelder waarvan de twee meest westelijk kelders uit de jaren 1872-1874 dateren en de twee oostelijke kelders mogelijk nog een zeventiende eeuwse kern bezitten. Deze kelders vormen de oudste delen van het complex. Vermoedelijk bevindt zich in de boerderij nog muurwerk dat eveneens ouder is dan de jaren 1872-1874.

De in een eclectische trant gebouwde boerderij valt onder meer op door aan het Romaans, de Gotiek (bedrijfsgebouwen) en het Classicisme (voorhuis) ontleende detaillering. Kenmerkend voor de gevels zijn onder meer de toepassing van rondboogvensters met wenkbrauwboogjes met gietijzeren meerruits van tracerwerk voorziene stalramen. Deze wijze van detaillering treft men voornamelijk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aan in de Liemers, de Ooypolder bij Nijmegen en de aangrenzende delen van Duitsland. De boerderijbouw is in deze streken in de tweede helft van de negentiende eeuw stilistisch en constructief sterk beïnvloed door die in de Duitse grensstreek. De boerderij heeft in de loop der tijd een aantal wijzigingen ondergaan. Deze betreffen het vervangen van de schuiframen van de verdieping van het voorhuis door stolpramen en het vergroten van de staldeuren in de achtergevel. In de voorgevel van de graanschuur zijn twee deeldeuropeningen en twee hooiluikopeningen dichtgezet. Verder is oorspronkelijke dakbedekking met pannen van het achterhuis en de graanschuur vervangen door golfplaten. Op de overige zich op het terrein bevindende schuren is de bescherming van rijkswege niet van toepassing.

Het complex de GEERLINGSHOF is gelegen midden in het lage, door de Herwensedijk, Boterdijk en 's Gravenwaardsedijk omsloten gebied, dat in het verleden regelmatig onder water stond. Tegenwoordig loopt de nieuwe Batavenweg langs de oostzijde van de hereboerderij. Deze scheidt de uitbreidingswijken van Lobith van het buitengebied en de boerderij. De boerderij en de graanschuur liggen in elkaars verlengde evenwijdig aan de Batavenweg. Aan de zuidkant wordt het complex begrensd door een langwerpige, aan de oevers dichtbegroeide water. Het grondgebied van de gemeente Rijnwaarden wordt gekenmerkt door hoge landschappelijke en natuurwaarden. Hoewel de hoofdtoegang tegenwoordig aan de zijde van de Batavenweg gelegen is benaderde men oorspronkelijk het complex vanaf een ten westen hiervan gelegen nu nog bestaande weg. Aan de weg bevindt zich nu nog een giet- en smeedijzeren inrijhek ter hoogte van het voorhuis geplaatst tussen bakstenen kolommen. Aan de zijde van de Batavenweg bevindt zich een smalle toegangsweg tot het complex waaraan zich aan de zijde van het voorhuis van de boerderij bevinden zich een giet- en smeedijzeren toegangshekje geplaatst tussen twee bakstenen, van een gecementeerde tentdakvormige afdekking voorziene, kolommen. Voor het voorhuis is een kleine parkachtige tuin gelegen waarin zich diverse oude bomen bevinden waaronder een linde.

Waardering

BOERDERIJCOMPLEX genaamd de GEERLINGSHOF', in de huidige vorm ca.1872-1874 herbouwd met stijlkenmerken van het Eclecticisme, bestaande uit een T-BOERDERIJ met aangebouwde VARKENSCHUUR annex BAKHUIS en een voormalige GRAANSCHUUR

- Van architectuurhistorische waarde als een zowel voor wat betreft het exterieur als het interieur vrij gaaf bewaard voorbeeld van een T-boerderij met bijschuur uit het derde kwart van de negentiende eeuw gebouwd in een Eclectische stijl die zowel gebruik maakt van aan het Romaans en de Gotiek ontleende elementen als aan het Classicisme ontleende vormen. De verschijningsvorm van de boerderij en de schuur is representatief voor de ontwikkelingen in de boerderijbouw in de Liemers, de Ooypolder bij Nijmegen en in het aangrenzende Duitse grondgebied in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het complex vormt in het Nederlandse deel van dit gebied een van de voornaamste voorbeelden van een dergelijk boerderijcomplex. Het complex is van belang vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp. Deze kwaliteiten komen onder meer tot uitdrukking in de opvallende detaillering en in het materiaalgebruik zoals de toepassing van tandlijsten, wenkbrauwboogjes en meerruits gietijzeren stalramen met traceerwerk. Het interieur van de gebouwen bezit nog meerdere oorspronkelijke onderdelen.

- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van het historisch gegroeide waardevolle landschappelijk gebied tussen Herwen en Tolkamer waarbinnen de gebouwen door hun ligging op een reeds eeuwenlang bebouwde terp en de massieve bouwmassa's een opvallend en sterk beeldbepalend element vormen en als zodanig van bijzondere betekenis zijn voor het aanzien van dit gebied.

- Van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de sterk onder Duitse invloed staande typologische en stilistische ontwikkelingen in de boerderijbouw in de tweede helft van de negentiende eeuw in de streek gevormd door de Liemers en de Ooypolder. Als zodanig heeft het complex een zekere zeldzaamheidswaarde. Als zodanig heeft het complex een zekere zeldzaamheidswaarde. Het complex is tevens van belang vanwege zijn bestemming en verschijningsvorm welke nauw verbonden is met de sociaal-economisch

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ontwikkelingen in de agrarische sector in de tweede helft van de negentiende eeuw in het gebied tussen de Oude Rijn en de Rijn.

Monumentnummer*: 515543

Status rijksmonument
Inschrijving register* 04 september 2000
Kadaster deel/nr 82864/112

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Tolkamer Zevenaar Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Tolkamer

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Lobith en Spijk B 2981

Omschrijving**

Omschrijving

T-BOERDERIJ bestaande uit een deels onderkelderd, twee bouwlagen hoog dwarshuis onder zadeldak van sneldakpannen, een evenhoog afgewolfd achterhuis, nu met golfplaat gedekt, en een aan de linkerzijde tegen het achterhuis aangebouwd bakhuis met een zadeldak van golfplaat. Het voorhuis is voorzien van siermetselwerk in de vorm van o.a. dubbele muizetandlijsten tussen de verdiepingen en om een kroonlijst aan te geven. De VOORGEVEL van het VOORHUIS is ingedeeld met hoeklisenen en een breed middenrisaliet. De geveltoppen aan de zijden zijn voorzien van een getrapt -verschillend- afgesloten spaarveld. De gevels zijn voorzien van een gepleisterde plint. De vensteropeningen zijn met een strek afgesloten. De voorgevel is vijf traveeën breed waarvan de drie middelste traveeën een risaliet vormen. In de rechter travee van de risaliet bevindt zich de voordeur. De begane grond bezit zesruits schuiframen met luiken. Op de verdieping bevinden zich vierruits stolpramen. De LINKER ZIJGEVEL heeft op de begane grond één breed venster dat in 1914 werd aangebracht ter vervanging van twee smallere vensters en dat voorzien is van een zesdelig kozijn. De verdieping bezit een venster met raam als in de voorgevel. In de geveltop bevindt zich een venster met een vernieuwd raam. De RECHTER ZIJGEVEL heeft op de begane grond twee venster met ramen als in de voorgevel. De verdieping bezit eveneens twee vensters met ramen als in de voorgevel. In de geveltop bevindt zich een venster met een vernieuwd raam. De ACHTERGEVEL van het ACHTERHUIS is enigszins gewijzigd door het vergroten van de staldeuren links en rechts. Nog aanwezig zijn de met een korfboog afgesloten deeldeuren geflankeerd door een rond venster, twee rondbogige zolderluiken en een rondvenster bovenin. De rollagen van de gebogen gedeelten van de openingen worden begeleid door een uitstekende koppenlaag. Onder dakvlak doorgetrokken hoeklisenen. In de zijgevels 5 stalluiken met bovenliggend half rond venster, als achterzijde afgewerkt.

In het vrij gaaf bewaarde INTERIEUR zijn onder meer een met zwarte tegels belegde gang, een trappenhuis met gesneden trappaal,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

paneeldeuren, diverse schoorsteenmantels, zeer eenvoudig gedecoreerde stucplafonds en een diensttrap voor het personeel bewaard gebleven. De onder het voorhuis gelegen kelders waren oorspronkelijk deels in gebruik als kaaskelder en bezitten onder meer nog pekelbakken. Het langgerekte BAKHUIS annex VARKENSSCHUUR staat dwars op het achterhuis. Aan het eind het varkensstalgedeelte. Deels vernieuwde raamindeling, voorzien van luiken. Grotendeels symmetrische topgevel met hooggelegen staldeur, stalraampjes, luikjes van dezelfde grootte op vloerniveau, vierkant zolderraam en rondvenstertje in de top. Oven en schouw nog aanwezig. Gedeeltelijk onderkelderd met tongewelf.

In de zijgevel van het achterhuis tussen bakhuis en voorhuis een waarschijnlijk 18e eeuws venster.

Waardering

T-BOERDERIJ met aangebouwde VARKENSSCHUUR annex BAKHUIS ca.1872-1874 herbouwd met stijlkenmerken van het Eclecticisme.

- Van architectuurhistorische waarde als een zowel voor wat betreft het exterieur als het interieur vrij gaaf bewaard voorbeeld van een T-boerderij uit het derde kwart van de negentiende eeuw (met een oudere kern), gebouwd in de trant van het Eclecticisme waarbij zowel gebruik gemaakt is van het Romaans en de Gotiek ontleende elementen als aan het Classicisme ontleende vormen. De verschijningsvorm van zowel de boerderij als de schuur is representatief voor de ontwikkelingen in de boerderijbouw in de Liemers, de Ooypolder bij Nijmegen en in het aangrenzende Duitse grondgebied in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het complex vormt in het Nederlandse deel van dit gebied een van de voornaamste voorbeelden van een dergelijk boerderijcomplex. De boerderij is van belang vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp. Deze kwaliteiten komen onder meer tot uitdrukking in de opvallende detaillering en in het materiaalgebruik zoals de toepassing van tandlijsten, wenkbrauwboogjes en meerruits gietijzeren stalramen met traceerwerk.

- Van stedenbouwkundige waarde als essentieel onderdeel van het boerderijcomplex de GEERLINGSHOF dat deel uitmaakt van het historisch gegroeide waardevolle landschappelijk gebied tussen Herwen en Tolkamer waarbinnen de gebouwen door hun ligging op een terp en de massieve bouwmassa's een opvallend en beeldbepalend element vormt en als zodanig van bijzondere betekenis zijn voor het aanzien van dit gebied;

- Van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de stilistische en typologische ontwikkelingen in de boerderijbouw in de tweede helft van de negentiende eeuw in de streek gevormd door de Liemers en de Ooypolder. Als zodanig heeft het complex een zeldzaamheidswaarde. Het complex is van belang vanwege zijn bestemming en verschijningsvorm welke nauw verbonden is met de sociaal-economische ontwikkelingen in de agrarische sector in de tweede helft van de negentiende eeuw in het gebied tussen de Oude Rijn en de Rijn.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515544

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	04 september 2000
Kadaster deel/nr	82863/133

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Tolkamer	Zevenaar	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Tolkamer	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Lobith en Spijk	B			2981

Omschrijving**

Omschrijving

Deze voormalige GRAANSCHUUR is nu in gebruik als veeschuur. De op een rechthoekige plattegrond gebouwde schuur heeft dezelfde hoogte als de boerderij maar is één travee langer. De schuur is voorzien van een afgewolfd zadeldak dat tegenwoordig is voorzien van golfplaat doch oorspronkelijk deels met riet en deels met pannen gedekt was. De in baksteen opgetrokken, in kruisverband gemetselde, gevels zijn voorzien van hoeklisenen die zich langs de schuine zijden en bovenzijde van de gevels voorzetten en waaronder zich ter plaatse van horizontale delen tandlijsten bevinden. Boven de gevelopeningen bevinden zich over het algemeen, tenzij in de onderstaande tekst anders omschreven, wenkbrauwboogjes. De nagenoeg symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL had oorspronkelijk drie met een korfboog afgesloten wagendeuren. Alleen de middelste is niet dichtgemetseld en nog steeds voorzien van een dubbele wagendeur. De rechter wagendeur-opening heeft in de boog een aansluitende terugliggende tweede boog. Verder bezit de gevel twee dichtgemetselde rondboogig afgesloten zolderluik-openingen met lekdorpels en in de geveltop een rond zoldervenster dat voorzien van een gietijzeren margietraam. De ZIJGEVELS waren oorspronkelijk voorzien van vijf met een rondboog afgesloten stalvensters waarbij ieder venster voorzien was van een gietijzeren raam bestaande uit een 12-ruits onderraam en een van een spitsboogvormige roedenverdeling voorzien bovenlicht. In de loop der tijd hebben in verband met de functiewijziging enige veranderingen plaatsgevonden die voornamelijk bestaan uit het vergroten van een aantal stalraamopeningen tot staldeuropeningen. Deze wijziging betreft het middelste stalraam in de linker zijgevel en het tweede en het vierde stalraam in de rechter zijgevel. De rechter zijgevel bezit tevens uiterst links een later aangebracht eveneens half rond afgesloten stalvenster met een ijzeren meerruits raam. Momenteel wordt de linker zijgevel door een nieuw aangebouwde berging grotendeels aan het zicht onttrokken.

De symmetrische ingedeelde achtergevel met drie rondboogig afgesloten staldeurtjes almede twee rondboogig afgesloten zolderluik-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

openingen met lekdorpels en in de geveltop een rond zoldervenster dat voorzien van een gietijzeren margietraam.

Het INTERIEUR van de schuur is vrij gaaf bewaard gebleven en bezit nog zes etagegebinten van het ankerbalktype.

Waardering

Voormalige GRAANSCHUUR ca.1872-1874 gebouwd met stijlkenmerken van het Eclecticisme.

- Van architectuurhistorische waarde als een zowel voor wat betreft het exterieur als het interieur vrij gaaf bewaard voorbeeld van een graanschuur uit het derde kwart van de negentiende eeuw gebouwd in een Eclectische stijl die zowel gebruik maakt van aan het Romaans als aan de Gotiek ontleende elementen. De verschijningsvorm van de schuur is representatief voor de ontwikkelingen in de boerderijbouw in de Liemers, de Ooypolder bij Nijmegen en in het aangrenzende Duitse grondgebied in de tweede helft van de negentiende eeuw. De schuur vormt in het Nederlandse deel van dit gebied een van de voornaamste voorbeelden van een dergelijk schuurtype. De schuur is van belang vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp. Deze kwaliteiten komen onder meer tot uitdrukking in de opvallende detaillering en in het materiaalgebruik zoals de toepassing van tandlijsten, wenkbrauwboogjes en meerruits gietijzeren stalramen met traceerwerk.

- Van stedenbouwkundige waarde als essentieel onderdeel van het boerderijcomplex de GEERLINGSHOF. Het gebouw is in functionele zin onlosmakelijk verbonden met de boerderij. De is van belang als onderdeel van het historisch gegroeide waardevolle landschappelijk gebied tussen Herwen en Tolkamer waarbinnen het gebouw door de ligging op een terp en de massieve bouwmassa's een opvallend en beeldbepalend element vormt en als zodanig van bijzondere betekenis is voor het aanzien van dit gebied.

- Van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de typologisch ontwikkelingen in de boerderijbouw in de tweede helft van de negentiende eeuw in de streek gevormd door de Liemers en de Ooypolder. Het als graanschuur opgetrokken gebouw heeft in die hoedanigheid een zekere zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Graanschuur(M)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument